

Կ Ր Օ Ն Ա Կ Ա Ն

ԱՊԱՇԽԱՐՈՒԹԵԱՆ ՔԱՐՈՉՐ

Ա.

Մարդկութեան հոգևոր բոլոր նշանաւոր առաջնորդներն ու մարգարէները ապաշխարութեան քարոզով են սկսել իրենց դործը: Ապաշխարութեան են ենթարկուել նախ իրենք անապատի և առանձնութեան մէջ, խորասուզուել են իրենց հոգու խորին խորանները, սրբութիւն սրբոցը, գտել են իրենց Աստծուն և նորա պարգեւած ճշմարտութիւնը և ապա հոգւով վերածնունդ և մկրտուած հանդէս եկել պատմութեան մէջ ներշնչուած սրբազան առաքելութիւնը կատարելու, միւսներին ևս հաղորդակից անելով իրենց գտած անմահական և երկնային գանձին: Այսպէս էր և մեր կեանքի առաջնորդը՝ Յիսուս Քրիստոս: Անապատի մէջ ըստ աւետարանական աւանդութեան քառասուն օր և գիշեր ծոմապահութեամբ, տքնութեամբ և աղօթքով յաղթել էր չարին, ոչնչացրել նորա զօրութիւնը և իջել Յորդանան ներքին մկրտութեան հետ լուացուելու նաև սրբազան գետի ջրերի մէջ: Այս ամենից յետոյ միայն Նա հանդէս է գալիս սկսելու իւր փրկչական դործունէութիւնն ու աւետարանական քարոզութիւնը, և առաջին խօսքը, որ դուրս է գալիս նորա սուրբ և օրհնութեամբ լի բերանից, ապաշխարութեան խօսքն էր:

Քրիստոնէական բոլոր հին և նոր եկեղեցիները Փրկչի կենդանի օրինակին և քարոզութեան հետեւելով՝ ապաշխարութեան գաղափարը հոգևոր փրկութեան էական պայման են ընդունել և որոշ օրեր նշանակել այդ նպատակի համար: Արևելեան հին եկեղեցիների հետ՝ Հայոց

եկեղեցին ևս քառասնորդական պահոց օրերը յատկացրել է ապաշխարութեան, եկեղեցին իւր սրտաշարժ հոգեւոր երգերով, ընթերցուածներով, արարողութիւններով հօտին ապաշխարութեան է հրաւիրում, ի հարկէ ոչ այն մաքով, որ տարուայ մնացած ժամանակը ազատ համարենք մեզ ամեն տեսակ մեղքեր և անիրաւութիւններ գործելու այն յուսով, թէ ապաշխարութեան օրերին կլիշենք և թողութիւն կստանանք: Քրիստոնէի կեանքը մշտական ապաշխարութիւն պիտի լինի իսկապէս: Ապաշխարութիւնը որպէս հոգեկան, ներքին գործողութիւն բղխում է գղջացողի սրտից, ուրեմն և որոշ ժամանակ չի կարելի նշանակել և պահանջել, որ ապաշխարեալ ժամանակ կարելի է նշանակել արտաքին գործողութեան համար, բայց ոչ ներքին աշխարհի: Բայց և այնպէս մի խորիմաստ կարգադրութիւն է մեր հայրերի կողմից, որ մեծի պահոց օրերը ապաշխարութեան են նուիրել: Առօրեայ կեանքը իւր բազմաբովանդակ պահանջներն ու զբաղմունքներն ունի, և եթէ կեանքի ծանր հոգսերի բեռների տակ պարտազանց ենք գտնուել կամ հնարաւորութիւն չենք տեսնել մեր ներքին աշխարհով զբաղուելու, ապաշխարութեան յատուկ օրերը պէտք է յիշեցնեն մեզ մեր զանցառութիւնները: Ապաշխարութիւնը հոգեւոր հաշուետուութիւն է մեր խղճի և Աստուծոյ առաջ, հաշուաւոր հօւթեան կանոններից մէկն է տարեկերթին մատեանները քննութեան և ստուգութեան ենթարկել, այդպիսի ստուգութեան պիտի ենթարկենք այս ապաշխարութեան օրերում ոչ միայն մեր արտաքին գործողութիւնները, այլ և նրանց ներքին ծածուկ շարժառիթներն ու պատճառները: Պէտք է շտկենք մեր բարոյական թերութիւններն ու սխալները, եթէ չենք կամենում պատասխանատուութեան ենթարկուել այն արդար դատաւորի առաջ, որ քննել կարող է մեր սրտի և հոգու խորին խորհուրդներն ու գաղտնիքները:

Բ.

Մարդկային բնութիւնն առ հասարակ հակուած է դէպի աշխարհայինն ու մարմնաւորը, և այս հակումն է, որ մեր քայլերը դէպի մեղքն ու կորուստն է ուղղում: Մենք շատ հեշտութեամբ ենթարկում ենք ժամանակաւոր հաճոյքների և բաւականութիւնների հրապոյրներին, երբ մանաւանդ ներքին, ընդդիմադիր բարոյական զօրութիւնը անհաստատ է մեր մէջ: Ինչպէս շրջմոլիկ հուրը փայլում է ճահիճների մէջ, այնպէս էլ մարմնական հրապոյրներն ու աշխարհային ցանկութիւնները գրաւում են մեզ դէպի բարոյական կորուստը, որի ճանապարհը լայն է և ազատ: Մէկին հրապուրում է զգայական վայելքը, միւսին երկրաւոր բարիքն ու ստացուածքը, երրորդին փառքն ու պատիւը, և եթէ թոյլ ենք տալիս, որ այս զգացումները կատարելապէս տիրապետող դառնան մեր հոգեւոր աշխարհում, մեղքի շղթան արդէն պատրաստ է մեզ համար: Նիւթական ամենայն հիւանդութիւն պէտք է խեղդել իւր սաղմի մէջ. նոյն կանոնը պէտք է գործադրենք նաև բարոյական հիւանդութիւնների դէմ: անփութութեան առաջին քայլերն իրենց հետևանքներն ու պտուղներն են տալիս և վարակիչ հիւանդութեան սաղմերը բազմանալով, հոգեւոր մահ պատճառում:

Ապաշխարութիւնը հոգեւոր բժշկութեան առաջին պայմանն է: Որովհետև ապաշխարել նշանակում է յետ դառնալ մարմնական հակումների թելադրած ճանապարհից և հոգեւոր, փրկարար մի նոր ճանապարհ ընտրել, որ դէպի Աստուած և նորա սրբութեան խորանն է տանում: Ապաշխարել նշանակում է սրբել մեր մեղաւոր միտքը, հոգին, նորոգուել ներքուստ: Ապաշխարութեան նպատակն է կեանքի ճահիճներից հանել մարդկանց, և նոր արարած շինել: Անընդհատ աշխատանք և տքնութիւն է հարկաւոր այդ ներքին փոփոխութիւնը կամ վերածնութիւնը յառաջ բերելու համար: Ապաշխարութիւն և վերածնութիւն հոմանիշ գաղափարներ են աւետարանների մէջ, երկուսն էլ

միակ պայմանը նոր կեանքի և թագաւորութեան քաղաքացիներ դառնալու համար: Պէտք է խորասուզուենք մեր ներքին աշխարհի մէջ, վերլուծութեան ենթարկենք նորա շարժումներն ու ելեէջները և անողոք պատերազմ հրատարակենք մեր եսական, սիրոյ զգացմունքից զուրկ հակումների դէմ, որովհետեւ չարիքի բոլոր արմատը այդտեղ է, շատ խորը նստած մեր հոգու մէջ: Զօրեղ է թշնամին և ներքին, ուստի և նորա դէմ պիտի զինենք մեր բարոյական բոլոր ուժերը: Արտաքին միջոցներն անզօր են նորան արմատախիլ անելու: Հին ճգնաւորներն ու անապատականները փախչում էին աշխարհից նորա ապականութիւններից ու մոլորութիւններից ազատ լինելու համար, ծեծում էին իրենց մարմինը, քաղցած և ծարաւ էին մնում մարմինը ճնշելու և դորա հետ նորա մեղաւոր հակումները խեղդելու նպատակով, բայց ի զուր: Պատերազմը ներքին է և միայն ներքին զէնքերով կարող ենք մաքառել հակառակորդի դէմ: Այդ ներքին զէնքը ապաշխարութիւնն է, զղման և դարձի զգացումը, ինքնաքննադատութեան և ներքին հաշուետուութեան մի անընդհատ մարզութիւն, որ հետզհետէ զօրացնում է իշխելու մեր վատ հակումների վերայ, զսպելու և ռանձահարելու մեր բարոյական թերութիւնների հակամէտ բնութիւնը:

Գ.

Ներքին պայքարման ժամանակ յաճախ զգում ենք մեր կամքի թուլութիւնը, մենք կցանկայինք, որ անընդունակ լինէինք ստութեան, կեղծիքի, որ միայն բարին, վսեմն ու ազնիւը թագաւորէր մեր սրտում, մենք կ'կամենայինք, որ եսականն ու շահասիրականը, ընչաքաղցութիւնը, զգայական և աշխարհային վայելքի սէրը բնատեղ չունենար մեր սրտում, որ մենք ուրիշ կերպ ստեղծուած լինէինք, առանց մեղաւոր հակումների, բայց մեր հոգու յատկութիւնների աւելի լուրջ և ուշադիր քննութիւնը համոզում է ընդհակառակն, որ լաւագոյնն այդ է: Դժուարութեամբ և աշխատանքով ձեռք բերուած բարիքն

է գնահատելի, վտանգաւոր պատերազմից իւր քաջութեամբ յաղթական դուրս եկած զինուորն է գովութեան արժանին: Հրեշտակային մաքրութիւնն իսկ գին չունի, եթէ փորձութեան, տաքնասների, տանջանքի բովից անցած չէ: Նաւապետի հմտութիւնն ու ճարտարութիւնը փոթորկի ժամանակ է երևում:

Բարեբաղդաբար մարդս բոլորովին անգոր չէ մեղքի և վատ հակումների զօրութեան առաջ: Մեր մէջ կայ նոյնպէս մի այլ հակադէր զօրութիւն՝ բարւոյ զգացում և խղճի ձայն: Մենք զգում ենք, թէ որն է բարոյապէս գեղեցիկն ու ճշմարիտը, մեր խղճի ձայնը անկաշառ և անողոր կերպով ազդարարում է մեր սխալներն ու յանցանքները. պէտք է միայն նորան լսել և հնազանդել սովորները:

Բարւոյ զգացումն ու խղճի ձայնը դատապարտութեան են ենթարկում և նողկանք ներշնչում դէպի մեր եսականութիւնը և նորա հետ կապուած բոլոր մեղաւոր գործողութիւնները, մենք զգում ենք մեր տկարութիւնը և ապաւէն ենք որոնում բարոյապէս աւելի բարձր հեղինակութիւնների մէջ: Այս զգացումն էր, որ մեղաւոր կնոջը Յիսուսի ոտքերը ձգեց, որ կեղեքող Զակըէոսին բարեգործ դարձրեց, ուրիշ խօսքով նրանց ապաշխարող դարձրեց: Մենք ևս նորան պիտի դիմենք, մեր բարի նաւապետին, կեանքի ալեկոծութեան ժամանակ, ինչպէս ծովում խեղդուող Պետրոսը:

Գ. Վ. Յովսէփեան

